

TANÁCS EGY IFJÚ KERESKEDŐNEK – EGY ÖREGTŐL

BENJAMIN FRANKLIN

A. B. barátomnak

Ahogy kívántad, megírom a következő útmutatásokat, melyek szolgálatomra voltak, és – ha megszívleled őket – szolgálatodra lesznek neked is.

Ne feledd, hogy az idő pénz. Aki munkájával tíz shillinget tud keresni naponta, és a nap felét elmáskálja vagy eltétlenkedi, még ha csupán hat pennyt költ is kódorgása vagy tétlensége alatt, ne gondolja, hogy ez az egyetlen kiadása; valójában elköltött, sőt ki-dobott még további öt shillinget.

Ne feledd, hogy a hitel pénz. Ha valaki a pénzét a fizetés esedékessége után nálam hagyja, akkor nekem adja a kamatot, vagy legalábbis annyit, amennyit a szóban forgó idő alatt csinálni tudok belőle. Ez jelentős összegre rúg, ha az embernek jó és nagy hitele van, és azt jól hasznosítja.

Ne feledd, hogy a pénznek szapora nemzőképessége van. A pénz pénzt fiadzhat, ivadéka pedig még többet fiadzhatnak, és így tovább. Öt shilling megforgatva hat, újra megforgatva hét shilling és három penny, s így tovább, amíg száz fonttá nem válik.¹

---

¹ [1 font = 20 shilling, 1 shilling = 3 groat, 1 groat = 4 penny. 5 shillingből 20 százalékos kamatláb mellett lesz 6 shilling, ugyanilyen kamatlábbal számolva a 6 shilling 7,2 shillingre duzzad, ami egész pontosan 7 shillingnek és 2,4 pennynek felel meg. A kezdeti 5 shilling 33 forgással éri el a 100 fontot. – *A ford.*]

Minél több van belőle, annál többet termel minden megforgatáskor, miáltal a profit egyre gyorsabban növekszik. Aki leöl egy tenyész kocát, ezredízíglén elpusztítja annak összes ivadékát. Aki megöl egy koronát, elpusztítja mindazt, amit az termelhetett volna, akár sok-sok fontot is.

Ne feledd, hogy évi hat font mindössze napi egy groat. E csekély összegért (melyet naponta észrevétlenül elveszthegetünk időben vagy kiadásban) az olyan ember, akinek hitele van, saját jóállásával folyamatosan birtokolhat és használhat száz fontot.² Ekkora pénzkészlet, ha szorgos kezek fürgén forgatják, hatalmas nyereséget termel.

Ne feledd a mondást, miszerint *Aki jól fizet, ura mások pénztárcájának*. Aki köztudottan pontosan és az ígért időre fizet, bármikor és bármely alkalomból megkaphatja az összes pénzt, amit barátai épp mellőzni tudnak. Ennek olykor nagy hasznát vehetjük. Ezért a kölcsönvett pénzt soha egyetlen órával se tartsd vissza tovább az ígért időnél, nehogy a csalódás örökre bezárja barátaid pénztárcáját.

Figyelni kell a legapróbb tettekre is, melyek kihatással vannak egy ember hitelére. Kalapácsod hangja hajnali ötkor vagy este kilenckor további hat hónapra megnyugtatja hiteleződet, ha hallja. De ha biliárdasztalnál lát vagy kocsmából hallja ki hangodat, amikor dolgoznod kellene, másnap már kéreti is vissza a pénzét. Az olyan ruhák, melyek finomabbak, mint amiket ő vagy a felesége hord, bármiféle kiadás, mely nagyobb, mint amit ő enged meg magának, megrendíti hiteleződ büszkeségét, és megszorogat, hogy megalázzon. A hitelezőknek van a világon a legélesebb szemük és fülük, miként a legjobb memóriájuk is.

A jóságos hitelezők (márpedig, ha tehetnénk, mindig ilyenekkel üzletelnénk) fájdalmat éreznek, amikor pénzt kell kérniük. Kíméld meg őket ettől a fájdalomtól, és szeretni fognak. Amikor valamekkora pénzösszeget kapsz, oszd meg közöttük adósságaid arányában. Ne szégyellj kis összeget fizetni, csak mert nagyobb tartozol. A pénz szinte mindig jól jön, és hiteleződ szívesebben veszi annak gondját, hogy önként kap tíz fontot, még ha tíz különböző időpontban vagy fizetéssel is, mint ha tízszer is el kell mennie hozzád visszakérni a pénzt ahhoz, hogy egyben megkaphassa. Mutatja emellett, hogy odafigyelsz arra, amivel tartozol; gondos és becsületes embernek tűnsz majd, és ez csak tovább növeli hiteledet.

---

² [1 font = 60 groat, tehát napi 1 groat megtakarítás egy év alatt kb. 360 groat, azaz 6 font, ami (évi 6% kamattal számolva) megfelel 100 font évi kamatának. – *A ford.*]

Véletlenül se gondold, hogy tulajdonod mindaz, amit birtokolsz, és ne is élj akként. Ebbe a tévedésbe sok hiteles beleesik. Ezt elkerülendő, vezess egy ideig elszámolást mind a kiadásaidról, mind a bevételeidről. Ha először veszed magadnak a fáradságot, és apránként felsorolsz mindent, meglesz a jó hatása: felfedezed majd, hogy a kicsiny és csekély kiadások csodálatosképpen mint duzzadnak hatalmas összegekké, és észreveszed, mi az, amit meg tudtál volna vagy a jövőben meg tudnál takarítani anélkül, hogy komolyabb kényelmetlenséget okoznál magadnak.

Egyszóval, a jóléthez – ha arra vágysz – éppolyan sima út vezet, mint a piacra. Alapvetően két szón múlik: szorgalom és takarékoság; vagyis, se időt, se pénzt ne vesztegess el, hanem húzd a legjobb hasznot mindkettőből. Aki becsülettel megszerez mindent, mit megszerezhet, és megtakarít mindent, mit megszerez (a szükséges kiadásokat leszámítva), egész biztosan meggazdagodik – hacsak ama Lény, ki a világot kormányozza, s kire mindenkinek tekintettel kell lennie, hogy becsületes törekvése megáldassék, bölcs gondoskodásával másként nem határoz.

Fordította: Fogarasi György

A fordítást ellenőrizte: Lengyel Zoltán

[A fordítás alapja: Benjamin Franklin, „Advice to a Young Tradesman, Written by an Old One” (1748. július 21.), in *The Papers of Benjamin Franklin*, 3. köt. (1745-50), 304, <http://franklinpapers.org/franklin/framedVolumes.jsp>.]